

ПРОФЕСІЙНА МУЗИЧНА ОСВІТА ГАЛИЧНИНИ В ПЕРІОД НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ ЛЬВОВА (1941–1944)

Фішер Тетяна Павлівна – аспірантка кафедри історії музики ЛНМА ім. М. Лисенка; rubalonka@gmail.com

Професійна музична освіта Галичини в період німецької окупації Львова (1941–1944).

Період німецької окупації (1941–1944) досі залишається маловивченим у музикознавчій літературі. Мета даної статті, на основі контент-аналізу повідомлень інформативного характеру в газеті «Львівські вісті», висвітлити стан музичної освіти в Галичині та простежити зміни у порівнянні з попереднім та наступним історичним періодом.

В результаті вивчення даного аспекту, стало очевидним наступне:

1) до 1939 р. у Львові діяла низка приватних шкіл-класів, а також: Консерваторія ГМТ (ПМТ), приватна Консерваторія ім. К. Шимановського, Інститут музикології ЛУ та ВМІЛ – єдиний український музичний навчальний заклад, який забезпечив функціонування всіх ланок професійної музичної освіти ;

2) реформа радянської влади призвела до звуження кількості навчальних закладів до двох: Львівської консерваторії (з школою-десятирічкою при ній) та Львівського державного музичного училища;

3) після встановлення німецького панування, в умовах вето на вищу освіту, українські діячі всупереч цьому відновили роботу ВМІЛу (під назвою ДМШ з українською мовою навчання) та zorganizували інші освітні осередки (Курси теорії музики та композиції, дворівневі Диригентські курси та Музичну школу-студію при ІНТ).

Наукова цінність даної статті полягає в тому, що вона не обмежується вивченням діяльності однієї музичної інституції, а здійснює спробу дослідити систему музичної освіти, що має певне практичне значення для музикознавства.

Ключові слова: *музична освіта Галичини, Державна музична школа з українською мовою навчання, Вищий музичний інститут, Інститут Народної Творчості, Северин Сапрун.*

Період німецької окупації Галичини та Львова зокрема (1941–1944 рр.) – важливий, хоч і суперечливий етап у розвитку української музичної культури. Проте він надалі залишається не вивченим

у всій своїй повноті. Особливо це стосується системи музичної освіти у вигляді відповідних навчальних установ з різним рівнем фахової підготовки музикантів. Недостатнє опрацювання проблем музичної освіти не дозволяє відтворити цілісну картину музичного життя краю в період окупації.

У музикознавчій літературі історія розвитку та становлення музичної освіти Галичини знайшла достатнє висвітлення, зокрема, в дослідженнях І. Андрієвського [1], Ю. Волощука [2], Н. Кашкадамової [9], Л. Мазепи [16; 17], Т. Старух [19] та інших авторів. Однак кожен з цих дослідників або намагається зробити огляд-хронологію стану музичної освіти Львова від її зародження до сьогодення, або вивчає окремі сторінки музичної педагогіки (наприклад, фортепіанну, скрипкову та інші школи). А зазначений період – 1941–1944 рр. часто просто згадується як історичне явище, або ж навіть не згадується. Винятком є доповідь Наталії Кобрин «Маловідомі сторінки музичної освіти Львова: державна музична школа з українською мовою викладання», яка присвячена зазначеному періоду. Проте, дослідниця зосереджує увагу на роботі одного навчального закладу, в той час як їх було більше. Відомості про діяльність всіх існуючих в той час освітніх установ містяться на шпальтах газети «Львівські вісті», яка і стала основним фактологічним джерелом даної розвідки.

Ця стаття – спроба висвітлити стан музичної освіти в Галичині в період німецької окупації (1941–1944) та простежити, як він змінився у порівнянні з попереднім та наступним історичним періодом; оцінити значення діяльності таких освітніх одиниць: Державна музична школа з українською мовою навчання (а фактично – ВМІЛ), Диригентські курси, Курси композиції та теорії музики та Музична школа-студія при Інституті Народної Творчості.

На початку ХХ ст. увінчалися успіхом спроби галицької інтелігенції створити спеціальний музичний навчальний заклад вищого типу з викладанням рідною мовою – розпочав свою роботу Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка (ВМІЛ), перший вищий музичний навчальний заклад Галичини.

ВМІЛ поєднував в собі функції сучасного музичного училища /коледжу та консерваторії. Термін навчання становив 9 років, як у всіх подібних закладах Європи (стільки ж вчать сучасні музиканти, якщо врахувати середню та вищу ланки професійної освіти). Поділ за рівнями був відмінний від сучасного. Кожен з етапів навчання тривав по три роки: початковий, середній, вищий («концертний»).

Модель навчальної програми стала прототипом сучасної: на перших рівнях студенти (елеви) окрім фаху, ансамблю та додаткового інструменту вивчали основи теорії, гармонії та аналізу музичних форм. На вищих курсах – історію та естетику музики (предмети, що відсутні у програмах музичних училищ, але є невід’ємною складовою навчальних програм вищих музичних навчальних закладів). Про це зазначає С. Людкевич у статті «Кілька заміток до реформи у Вищій Музичній Інституті Товариства ім. М. Лисенка у Львові» [14]. Єдина суттєва прогалина – відсутність повного курсу композиції та відділу теорії музики, який вдалося організувати тільки в 1940 р.

Відкриття ВМІЛу зробило доступною для українців не тільки повну вищу музичну освіту, а й початкову, адже низка філій-шкіл в різних містах Галичини (Стрий, Станіславів, Дрогобич, Перемишль, Тернопіль, Коломия, Яворів, Золочів, Самбір, Городок, Чортків, Рава-Руська, Ходорів, Рогатин) забезпечила доступ до музичної освіти різного кваліфікаційного рівня якнайширших верств населення. За 36 років свого існування ВМІЛ, як однонаціональний навчальний заклад, здобув авторитет і визнання своєї діяльності не тільки в українському, але й польському середовищі Львова, Галичини, Польщі, склавши гідну конкуренцію Консерваторії ГМТ та приватній Консерваторії ім. Кароля Шимановського.

У ВМІЛ склалася особлива професійно-навчальна атмосфера: кращі здобутки європейських шкіл знайшли своє втілення на ґрунті національної художньої культури. Тут знайшли роботу українські музиканти, професори і першокласні виконавці, що свою освіту здобули поза межами України, в авторитетних вищих школах Європи: Тарас Шухевич (Берлінська королівська академія музики), Володимира Божейко, Ольга Бережницька, Галя Левицька, Зиновій Лисько та Нестор Нижанківський (Віденська музична академія), Осип Москвичів (Варшавська консерваторія), Петро Пшеничка (школа виконавської майстерності при Празькій консерваторії), Лідія Улуханова (Мілан), Одарка Бандрівська (Відень, Італія). Студенти мали можливість отримати європейську школу та прикладі національного виконавського репертуару.

В 1939 р., після встановлення радянського режиму, система музичного шкільництва зазнала реформ: всі існуючі вищі навчальні заклади та частково Інститут музикології Львівського університету об’єднали в один вищий музичний заклад – Львівську консерваторію. Викладацький склад та студентів колишнього ВМІЛ розді-

лили між двома закладами: частина викладачів, студенти вищого та частково середнього рівня перейшли до Львівської консерваторії, решта – до новоствореного Музичного училища [15]. Після захоплення міста гітлерівцями, внаслідок освітньої реформи припинили діяльність всі ВНЗ, в тому числі й Консерваторія.

Проте музична освіта Галичини не припинила свого розвитку. Завдяки тому, що окупаційний режим на теренах Галичини мав м'якший характер ніж на інших територіях, тут без державного фінансування та в скоригованій формі продовжили роботу ВНЗ, народні та фахові школи. Об'єктивним підґрунтям для виникнення феномену певного якщо не розквіту, то хоча б збереження освітньої системи, був факт, що адміністрація краю на нижчих ступенях перебувала в руках українців [18], як це передбачало розпорядження про структуру шкільного управління в Генеральному Губернаторстві від 16 березня 1940 р. Про це пишуть історики [6] та свідчать численні повідомлення різного характеру на шпальтах щоденної газети «Львівські вісті».

Усі загальноосвітні школи в дистрикті Галичина згідно з розпорядженням відділу науки і навчання отримали статус державних навчальних закладів [7]. Інші, додаткові навчальні заклади носили публічний характер. Усякого роду навчальні курси могли організуватися і вестись лише при якійсь державній фаховій школі. Дозвіл на такого роду навчальну діяльність видавався чиновниками німецьких органів влади (Штадтшульрат, Крайсшульрат). Це ж саме стосувалося приватного навчання, наприклад, навчання німецької, польської, української мов, машинопису, стенографії, кравецтва, музики. Початок навчального року в українських навчальних закладах припав на 1 жовтня 1941 р.

Центром культурного, освітнього та суспільного життя став Інститут Народної Творчості. При ІНТ не тільки утворилися фахові спілки митців, а й проводились різнопрофільні Вищі фахові курси – в тому числі музичні. Зокрема, з ініціативи С. Сапруна, що засвідчив свої організаторські та педагогічні здібності на посаді директора філії ВМІ ім. М. Лисенка в Дрогобичі, за весь період німецької окупації (1941–1944 рр.) було проведено 10 диригентських курсів. Організаторам вдалося налагодити дворівневу систему курсів для диригентів: для початківців та курси Другого ступеня. Керівником курсу був Микола Колесса. Кожен з курсів тривав три місяці. Система занять була досить інтенсивною: уроки проводились п'ять днів на тиждень.

За умовами вступу майбутній студент мав мати початкову загальну освіту (5 класів народної школи). Вікових обмежень не було: навчатись могли особи від 15 років. Приймали також і дівчат. Єдина беззаперечна умова – національний чинник: курси були доступними тільки для українців. Плата за навчання становила 220 злотих. Хоч ІНТ не забезпечував курсантів ні житлом, ні харчуванням, більше того (що було дуже важливим в умовах воєнного часу) не сприяв у видачі проїзних залізничних квитків, охочих навчатись було чимало, красномовним підтвердження чого є проведення аж 10 курсів. По закінченні курсу видавали диплом [4].

Для продовження освіти на Диригентському курсі Другого рівня потрібно було мати Диплом I ступеня або скласти іспит з основ теорії музики, сольфеджіо та диригування. Також кожен з учасників мав би мати скрипку чи мандоліну і володіти елементарними навиками гри на цих інструментах [5]. Поки що не вдалося встановити викладачів, що проводили заняття, окрім особи керівника курсів. Припускаю, що це могли бути музиканти – учасники Спілки Праці Українських Музик: Станіслав Людкевич, Василь Витвицький, Василь Барвінський, Зиновій Лисько та інші.

Потреба таких курсів була дуже гострою. Чи не в кожному галицькому селі був один (або навіть декілька) аматорських хорів. Однак, для підтримання належного художньо-професійного рівня кожного з них бракувало кваліфікованих диригентів. Поставлене завдання – професіоналізацію та пропагування хорового мистецтва – ІНТ виконав. Вже з 1942 р. очевидним є поживалення в сфері хорового співу: щорічно з'являються повідомлення про пошук співаків до новоствореного хору. Оглянувши повідомлення в пресі за друге півріччя 1943 р. дізнаємося, що діяльність продовжували студентський хор «Бандурист» та хор «Боян» (дир. Микола Колесса), ІНТ оголосив набір молоді для мішаного хору при Українському окружному Театрі, пошук співаків великого мішаного хору при церкві св. Петра і Павла (дир. В. Витвицький). В 1943 р. з ініціативи ІНТ у Львові організували Український Національний Хор (інша назва Хор Концертного Бюро) під орудою Нестора Городовенка. Ще більш промовистими на користь успішності популяризації професійного хорового мистецтва є факти проведення двох потужних хорових конкурсів: Першого Краєвого Конкурсу хорів (присвяченого сторічному ювілею М. Лисенка) та Другого Конкурсу Хорів ім. М. Леонтовича та К. Стеценка.

Крім того, при ІНТ проводились платні Курси теорії музики та композиції [3]. Курс тривав три роки та передбачав заняття з теорії

музики, гармонії, інструментування та основ композиції. Однорічна плата складала 200 злотих. Спочатку курси були денними, а в 1943 р. організували також і заочний курс. Курс давав «...образування потрібне для диригентів співаків, практикуючих музик» [3]. Отже, можна ствердити, що таким чином була заповнена ланка середньої музичної освіти (суч. музичні коледжі чи училища) з елементами вищої професійної освіти.

Подбало керівництво ІНТ про навчання виконавців-інструменталістів: при ІНТ діяла Музична студія (фактично музична школа). Тут можна було опанувати гру на фортепіано, скрипці та інших інструментах симфонічного оркестру, бандури, гітарі, мандоліні, домрі. Був також клас сольного співу. Можливо таким чином відбувалася підготовка кадрів для самодіяльних оркестрів (в 1942–1943 рр. організували самодіяльний Духовий оркестр та Великий джаз-оркестр).

Іншим потужним освітнім центром стала Державна Музична школа з українською мовою навчання. Українські музиканти, що залишились у Львові і раніше брали активну участь у роботі ВМІЛ (С. Людкевич, В. Барвінський, З. Лисько, Н. Нижанківський, Б. Кудрик та інші) змогли відновити систему філій, майже ідентичну до тієї, що склалася до 1939 р. В ДМШ діяла дворівнева система, про що свідчить оголошення від 31.09.1943 р. про запис до ДМШ з українською мовою навчання: «... вступне – 10 зл. Навчання у Музично-фаховій школі – 30 зл /міс.». Отже, ДМШ цілком відповідала сучасній моделі: «музична школа – музичний коледж/училище», хоч деякі музикознавці схильні інтерпретувати організацію навчального процесу за моделлю школи-десятирічки [10].

Деякі відомості про ВМІЛ у роки німецької окупації вдалося встановити з біографій, спогадів студентів та викладачів. Так, наприклад з інтерв'ю пізніших років (1979–1980 рр.) випускниці ВМІЛ Лесі Деркач дізнаємося, що вона була єдиною дитиною в ВМІЛ, адже їй було всього шість років, тоді коли іншим учням було 14–15 років, адже в Галичині не було дитячих музичних шкіл. До початку німецької окупації завдяки діяльності ВМІЛу ситуація значно покращилася: стараннями працівників було відкрито цілу низку музичних шкіл, які продовжили діяльність у вересні-жовтні 1941 р. На користь того, що ДМШ не школа-десятирічка, а ВМІЛ під вимушеною назвою, свідчить також факт, що в період з 1941 до 1944 р. Борис Кудрик викладав там історію музики, а не музичну літературу, в програмі був повний курс гармонії.

Про активну роботу ДМШ та ВФХ (фактично ВМІЛ зі збереженою довоєнною системою навчання) свідчать рецензії на концерти авторства Бориса Кудрика: «Святкові хвилини музичного середовища: Перший попис Львівської Державної Музичної школи» [13], «Львівська Державна Музична Школа – Лисенкові» [12], «Вечір пісень проф. Дометія Йохи» [11]. Симптоматично, що у цих статтях є згадки про подібні концерти до 1939 р., після радянського «визволення» та, ясна річ, наведено паралелі з актуальним станом речей: «Пописи давнього «Вищого музичного інституту ім. Лисенка», в якого будинку згадана музична школа тепер міститься, мали свою своєрідну романтику. То були святкові хвилини нашого музичного середовища. Пізніше за советської неволі уславлені «музичні вечори» та «музучилища» здебільша бували зразками стаханівської парадієрщини, жахливою мішаниною поважної музики з такими «квітами муз мистецтва», як обов'язкові революційні пісні або які дешеві романси в роді «Вернися до Сорренто». А оце в п'ятницю ц.м. о год. 19.15 вечір відбувся в малій залі Держ. Муз. Школи – перший попис від часів звільнення краю від большевиків. Мистецьку лінію програми продержано згідно з повагою школи і щодо вибору програми, і щодо виконання» [13], – так пише Б. Кудрик. Далі рецензент перелічує повну програму творів і дає дуже лаконічні характеристики виконавців. Так, 17 липня 1942 р. прозвучали: fuga ля мінор Й. С. Баха та Варіації «Гармонічний коваль» Фа мажор Г. Ф. Генделя, «Пісня» ля мінор В. Барвінського, дві «Поєми-легенди» В. Косенка, «Пісня» соль мінор Л. Ревуцького; старовинна італійська пісня «Ніна» та романс І. Лопатинського «Надії», арія Марженки з опери «Продана наречена» Б. Сметани та солоспів М. Лисенка «Якби мені, мамо, намісто», пісні О. Нижанківського «О, не забудь», «Верніться сни» та «Промова Вольфрама» з опери «Тангойзер» Р. Вагнера; Концертіно для скрипки та фортепіано ля мінор (?) Акколя, «Сичіліяно і Рігодон» Франсуа Франкера, перша частина концерту для скрипки ля мажор В. А. Моцарта; твори для віолончелі: «Пасторале» соль мінор Ф. Куперена – Г. Кассадо, «Тонаділля» Ре мажор – (?) ля Серна – Г. Кассадо, «Мелодія» до мінор Г. Форе, «НоктюРН» Фа мажор В. Барвінського, «Кордова» І. Альбеніса, «Водограй» К. Давидова. У концерті брали участь учні Т. Шухевича, О. Бандрівської, Р. Москвичева, М. Лепкого, Р. Любінецького, П. Пшенички, В. Барвінського. Беззаперечний успіх мали І. С. Барвінський (віолончель) та Северин-Ярослав Сапрун (фортепіано).

Програма дозволяє нам зробити кілька різнохарактерних висновків: про мистецьку вартість, технічну складність репертуару та виконавський рівень елевів (що в багатьох випадках свідчить на користь ВМІЛу під вимушеною назвою); про те, який музичний репертуар був нормативним та загальноновживаним і відомим (адже Б.Кудрик завжди коментує прізвища невідомих зарубіжних композиторів, а у цьому випадку таким було одне – французького скрипаля та композитора епохи бароко Франсуа Франкера); про пропорційність у співвідношенні творів світової класики та українських композиторів.

З інших рецензій на концерти ДМШ стає очевидним, що вона була рівноцінним учасником музичного життя, а програми концертів відзначалися не лише досить високим виконавським рівнем, а й пізнавальністю. Наприклад, під час концерту в честь 100-річчя М. Лисенка прозвучали маловідомі (або й зовсім невідомі) фортепіанні та вокальні твори М. Лисенка [12].

Повідомлення на шпальтах преси дають можливість відтворити стан музичної освіти у роки німецької окупації Галичини. До 1939 р. у Львові вже була система початкової музичної освіти: низка одночи двопрофільних приватних шкіл-класів. Також було кілька вищих навчальних закладів (Консерваторія Галицького (Польського) музичного товариства, приватна консерваторія ім. Кароля Шимановського, Інститут музикології Львівського університету), серед яких нову сторінку відкрив ВМІЛ, як єдиний український музичний навчальний заклад, що забезпечив функціонування всіх ланок професійної освіти: початкової, середньої та вищої. Важливо, що ця система практично відповідала моделі європейської освіти того часу та була прототипом сучасної системи професійної музичної освіти. На відміну від приватних однопрофільних шкіл, школи-філії ВМІЛу передбачали у програмі не тільки курс занять із фаху, а й з інших дисциплін (сольфеджіо, основ теорії музики, додаткового інструменту та ансамблю).

Реформа радянської влади призвела до звуження кількості навчальних закладів та штучного утворення, внаслідок насильної реорганізації двох закладів: Львівської консерваторії та Львівського державного музичного училища – відбувся перехід до сучасної системи музичного шкільництва.

З приходом німецької влади, в умовах беззаперечного вето на вищу освіту, українські діячі, що згуртувалися навколо ІНТ при УКК, змогли використати найменшу можливість зберегти сформовану раніше систему музичної освіти краю. Вони не тільки відновили роботу ВМІЛу (під вимушеною назвою Державна музична школа

з українською мовою навчання), а й організували інші освітні осередки, щоб система музичної освіти відповідала потребам часу (йдеться про Курси теорії музики та композиції, дворівневі диригентські курси та Музичну школу-студію при ІНТ).

Література

1. Андрієвський І. Деякі проблеми розвитку української скрипкової школи в контексті еволюції європейської інструментальної музики / І. Андрієвський // Національна музична акад. України ім. П. І. Чайковського. Науковий вісник. – К., 2000. – Вип. 14, кн. 6 : Музичне виконавство. – С. 32–40.
2. Волошук Ю. Вища професійна скрипкова освіта в Україні : сучасний стан і перспективи розвитку / Ю. Волошук. // Мистецька освіта та мистецтво освіти в контексті формування сталого суспільства. – К. : ДАКККіМ, 2005. – Ч. 2. – С. 27–30.
3. «Львівські вісті» – № 179 (599), вівторок 10 серпня 1943 р.
4. «Львівські вісті» – № 231 (651), п'ятниця 08 жовтня 1943 р.
5. «Львівські вісті» – № 291 (711), субота 18 грудня 1943 р.
6. Антонюк Н. Українське життя в «Генеральній Губернії» (1939–1944): За матеріалами періодичної преси. – Львів, 1998. – С. 27.
7. Бережанські вісті. – 1941. – 18 січня.
8. З історії Львівської фортепіанної школи: Василь Барвінський та його учні-піаністи // *Musica Galiciana* / Red. L. Mazepa. – Rzeszow: Wydawnictwo Wyzszej szkoły Pedagogicznej, 1997. – Т. I. – С. 185–195.
9. Кашкадамова Н. Фортепіанне мистецтво у Львові : Статті. Рецензії. Матеріали / Н. Кашкадамова. – Тернопіль : СМП АСТОН, 2001. – 400 с.
10. Кобрин Н. «Маловідомі сторінки музичної освіти Львова: державна музична школа з українською мовою викладання».
11. Кудрик Б. Вечір пісень Дометія Йохи // Львівські вісті. – 1942. – № 292 (712) – 22 грудня
12. Кудрик Б. Львівська Державна Музична Школа Лисенкові // Львівські вісті. – 1942. – № 287 (709). – 23 липня.
13. Кудрик Б. Святкові хвилини музичного середовища (Про перший popis ДШМ у Львові) // Львівські вісті. – 1942. – № 283 (705). – 18 липня.
14. Людкевич С. Дослідження, статті, рецензії, виступи: у 2-х т. / Упорядк., ред., переклади і прим. З. Штундер. / Том 2. – Львів: Видавництво М.Коць, 2000. – 815 с.
15. Львівське державне музичне училище ім. С. Людкевича. Сторінки історії / Ред.-упор. Н. Пузанкова. – Львів: ТеРус, 2009 – С.. 3–10.
16. Мазепа Л. Шлях до музичної академії у Львові : у 2-х т. – Т. 1: Від доби міських музикантів до Консерваторії (поч.ХV ст. – до 1939 р.) / Лешек Мазепа, Тереса Мазепа. – Львів : Сполом, 2003. – 287 с.

17. Мазепа Л. Шлях до музичної академії у Львові : у 2-х т. – Т. 2: Від Консерваторії до Академії (1939–2003) / Лешек Мазепа, Тереса Мазепа. – Львів : Сполом, 2003. – 199 с.
18. Офіцинський В. Діяльність «Об'єднання праці українського студентства» за матеріалами журналу «Студентський прапор» (1943–1944) // Українські землі в роки Другої світової війни: Наук.-метод. зб. матер. конференції (Ужгород, 19 грудня 1997 р.) / Упоряд. В. Мельник і Р. Офіцинський. – Ужгород: Патент, 1998. – С. 141–161.
19. Старух Т. Музичне мистецтво Львова / Становлення фортепіанного виконавства і педагогіки у другій половині 19 – першій третині 20 ст. – Львів: ВДМІ ім. М. Лисенка, 1997. – 168 с.

References

1. Andriievskiy, I. (2000) Deiaki problemy rozvytku ukrainskoi skrypkovoi shkoly v konteksti evoliutsii yevropeiskoi instrumentalnoi muzyky [Some problems of the development of the Ukrainian violin school in the context of the evolution of European instrumental music]. *Natsionalna muzychna akad. Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho. Naukovyi visnyk. Issue 14, vol. 6: Muzychne vykonavstvo* [Music performance], 32–40. [in Ukrainian]
2. Voloshchuk, Yu. (2005) Vyshcha profesiina skrypкова osvita v Ukraini : suchasnyi stan i perspektyvy rozvytku [Higher professional violin education in Ukraine: Current state and development prospects]. In *Mystetska osvita ta mystetstvo osvity v konteksti formuvannia staloho suspilstva* [Artistic education and art of education in the context of the formation of a sustainable society] (Part 2), pp. 27–30. Kyiv: DAKKKiM. [in Ukrainian]
3. *Lvivski visti* (1943, August 10, 179(599)). [in Ukrainian]
4. *Lvivski visti* (1943, October 08, 231(651)). [in Ukrainian]
5. *Lvivski visti* (1943, December 18, 291(711)). [in Ukrainian]
6. Antoniuk, N. (1998) *Ukrainske zhyttia v «Heneralnii Hubernii» (1939–1944). Za materialamy periodychnoi presy* [Ukrainian life in the "General Provincial" (1939-1944): On the materials of the periodical press]. Lviv. p. 27.
7. *Berezhanski visti* (1941, January 18). [in Ukrainian]
8. Mazepa, L. (Ed.). (1997). Z istorii Lvivskoi fortepiannoi shkoly: Vasyl Barvinskyi ta yoho uchni-pianisty [From the history of the Lviv piano school: Vasyl Barvinsky and his pianists]. *Musica Galiciana*, I, 185–195. [in Ukrainian]
9. Kashkadamova, N. (2001). *Fortepiianne mystetstvo u Lvovi : Stati. Retsenzii. Materialy* [Fortepian art in Lviv: Articles. Reviews Materials]. Ternopil: SMP ASTON. [in Ukrainian]
10. Kobryn, N. (n.d.). Malovidomi storinky muzychnoi osvity Lvova: der-

- zhavna muzychna shkola z ukrainskoiu movoiu vykladannia [Little-known pages of musical education in Lviv: state musical school with Ukrainian language teaching]. [in Ukrainian]
11. Kudryk, B. (1942, December 22). Vechir pisen Dometiia Yokhy [Evening of Domethi Yokha's songs]. *Lvivski visti*, 292(712). [in Ukrainian]
 12. Kudryk, B. (1942, July 23). Lvivska Derzhavna Muzychna Shkola – Lysenkovi [Lviv State Musical School present for Lysenko]. *Lvivski visti*, 287 (709). [in Ukrainian]
 13. Kudryk, B. (1942, July 18). Sviatkovi khvylyny muzychnoho seredovyshcha (Pro pershyi popys DShM u Lvovi) [Celebratory moments of the musical environment (On the first letter of the State Musical School in Lviv)]. *Lvivski visti*, 283 (705). [in Ukrainian]
 14. Liudkevych, S. (2000). In Z. Shtunder (Ed.), *Doslidzhennia, statii, retsenzii, vystupy* [Researches, articles, reviews, speeches]. (Vols. 1-2). Vol. 2. Lviv: Published by M. Kots. [in Ukrainian]
 15. Puzankova, N. (Ed.). (2009). Lvivske derzhavne muzychne uchylyshche im. S. Liudkevycha. Storinky istorii [S. Lyudkevich Lviv State Musical College. History pages], pp. 3–10. Lviv: TeRus. [in Ukrainian]
 16. Mazepa, L. & Mazepa, T. (2003). *Shliakh do muzychnoi akademii u Lvovi* [The Way to the Music Academy in Lviv]. *Vol. 1: Vid doby misykykh muzykantiv do Konservatorii (poch. XV st. – do 1939 r.)* [From the age of urban musicians to the Conservatory (beginning of the 15th century until 1939)]. Lviv: Spolom. [in Ukrainian]
 17. Mazepa, L. & Mazepa, T. (2003). *Shliakh do muzychnoi akademii u Lvovi* [The Way to the Music Academy in Lviv]. *Vol. 2. Vid Konservatorii do Akademii (1939–2003)* [From the Conservatory to the Academy (1939–2003)]. Lviv: Spolom. [in Ukrainian]
 18. Ofitsyskyi, V. (1998) Diialnist «Obiednannia pratsi ukrainskoho studentstva» za materialamy zhurnalu «Studentskyi prapor» (1943–1944) [Activity of the Association of Ukrainian Students on the materials of the journal *Student's Flag* (1943–1944)]. In V. Melnyk & R. Ofitsynskyi (Eds.), *Ukrainski zemli v roky Druhoi svitovoi viiny: Nauk.-metod. zb. mater. konferentsii (Uzhhorod, 19 hrudnia 1997 r.)* [Ukrainian lands during the Second World War: Scientific methodological collection of conference materials (Uzhgorod, December 19, 1997)], pp. 141–161. Uzhhorod: Patent. [in Ukrainian]
 19. Starukh, T. (1997). Muzychne mystetstvo Lvova [Musical art of Lviv]. In *Stanovlennia fortepiannoho vykonavstva i pedahohiky u druhi polovyni 19 – pershii tretyni 20 st.* [The formation of piano performance and pedagogy in the second half of 19th until the first third of the 20th century]. – Lviv: VDMI im. M. Lysenka. [in Ukrainian]

Фишер Татьяна Павловна – аспирантка кафедры истории музыки ЛНМА им Н. Лысенко; rubalonka@gmail.com

Профессиональное музыкальное образование Галичины в период немецкой оккупации Львова (1941–1944)

Период немецкой оккупации (1941–1944) до сих пор остается малоизученным в музыкаловедческой литературе. Цель данной статьи, на основе контент-анализа сообщений информативного характера в газете «Львовские вести», исследовать состояние музыкального образования в Галичине и проследить изменения по сравнению с предыдущим и последующим историческим периодом.

В результате изучения данного аспекта, удалось выяснить следующее:

– до 1939 во Львове действовал ряд частных школ-классов, а также: Консерватория ГМТ (ПМТ), частная Консерватория им. К. Шимановского, Институт музыкологии ЛУ и ВМИЛ – единственное украинское музыкальное учебное заведение, которое обеспечило функционирование всех звеньев профессионального музыкального образования;

– реформа советской власти привела к сужению количества учебных заведений к двум: Львовской консерватории (с школой-десятилеткой при ней) и Львовского государственного музыкального училища;

– после установки немецкого господства, в условиях вето на высшее образование, украинские деятели вопреки этому возобновили работу ВМИЛа (под названием ДМШ с украинским языком обучения) и организовали другие образовательные центры (Курсы теории музыки и композиции, двухуровневые Диригентские курсы и Музыкальную школу-студию при ИНТ).

Научная ценность данной статьи заключается в том, что она не ограничивается изучением деятельности одной музыкальной институты, а осуществляет попытку исследовать систему музыкального образования, что имеет определенное практическое значение для музыковедения.

Ключевые слова: образование Галичины, Государственная музыкальная школа с украинским языком обучения, Высший музыкальный институт, Институт народного творчества, Северин Сапрун.

Tatyana Fisher – postgraduate student of the Music history Department of the Mykola Lysenko Lviv National Music Academy;
rubalonka@gmail.com

Professional music education in Galicia during the German occupation of the city (1941–1944).

The period of German occupation (1941–1944) is still little known in musicological literature. The purpose of this article is highlight the state of music education in Galicia and track changes from the previous and the next historical period using content analysis of articles in the newspaper "Lviv news".

As a result of studying this aspect the following appeared:

– Up to 1939 in Ukraine were private school classes and Conservatory HMT (PMT), a private K.Shymanovsky conservatory, Musicological Institute of Lviv University and the Mykola Lysenko Higher Music Institute (LHMI) the first higher musical institution of Galicia that provided the functioning of all parts of the professional music education ;

– Reform the Soviet regime led to narrowing the number of schools to two, Lviv Conservatory (with 10 years music school) and Lviv State Music College;

– After the Nazi occupation, as a result of educational reform all Universities stopped their activity, including the Conservatory. Despite it Ukrainian musicians was appeared reopened LHMI (the State Music School with Ukrainian language of education) and organized other educational centers (10 two-level courses for conductors, three-year paid courses of music theory and composition, Musical Studio at the Institute of Folk Art).

The scientific value of this paper is that it is not only limited by studing one of the musical institution, but divides the music education system, that has some practical value for musicology.

Keywords: *music education of the Galicia, State Music School with the ukrainian language of education, the Higher Music Institute, Institute of Folk Art, Severin Saprun.*

Стаття поступила до редакції 21.03.2017 р.
